

Interessant nieuws van het eurobirdnet in november en december 2000

De weersomslag, vlak voor de Kerstdagen, zorgt ervoor dat alle voorjaarsgedachten even naar de achtergrond worden geschoven. Vanochtend bij het wegbrengen der lege flessen is er geen Zanglijster die mij tegemoet zingt. Kerst is net voorbij en in mijn 'Postbus IN' zitten 361 berichten. De meeste zal ik in deze vijftienvingste aflevering verwerken. De zegeningen van het bezit van een e-mailadres zijn enorm. Gerard Ouweneel is sedert zijn pensionering niet meer weg te denken onder de vaste e-mailers aan het Eurobirdnet. Gerard en al die anderen die iets aardigs weggaven en nog gaan weggeven voor deze rubriek, hartelijk dank.

Ik ga met veel plezier door, omdat velen van u zo positief reageren. Dat stimuleert mij verder te gaan met het verzamelen van zaken langs de *digitale snelweg*. Er zit geen systeem in. Het komt letterlijk op mijn digitale weg. Het aanbod wordt gevormd door al die brieven - mailtjes - die vogelaars op het openbare net publiceren. Het eurobirdnet en het UK-net leveren dagelijks heel veel materiaal. Lokale netwerken, zoals het Amsterdamse Vogelnet en het Goois Vogelnet laten zich niet onbetuigd. Ook aparte groepen over klauwieren en over meeuwen zijn zeer de moeite van het vermelden waard. Zeker voor diegenen die zelf (nog) niet op het internet zijn aangesloten.

Ik hoop hen te stimuleren dat alsnog te doen. Met name de websites die ik noem, leveren informatie op een aardige manier. Door regelmatig van de internettaal gebruik te maken, maak ik u al vast vertrouwd met de digitale snelweg. Het is niet moeilijk en het wordt steeds gemakkelijker. Je moet

een PC (personal computer) leren gebruiken. Velen van ons hebben inmiddels geleerd een tv, een video, een fototoestel en diverse handige hulpmiddelen te bedienen.

Voorlopig blijft het aardig te registreren wat er allemaal digitaal passeert. Zolang er aanbod is en ik er u een plezier mee doe, ga ik verder. Tenzij de redactie haar koers wijzigt. Dat mag natuurlijk. Soms droom ik van de avonden dat ik niet meer al die mailtjes hoeft te lezen. Hoe zal ik die avonden invullen? Dat zie ik dan wel weer. Veel leesplezier met deze aflevering.

Voor Jan Splinter geen winter?

Het leek er tot vlak voor Kerst 2000 wel op. Een overzicht van de waarnemingen:

Op 11 november 2000 meldt Ruben Terlouw een 'wel heel late' Oeverzwaluw (*Riparia riparia*) aan de zuidkant van het Nijkerkernauw. Onze 'Nationale Vogelarchivaris' Ruud Vlek meldt dat deze Oeverzwaluw de laatste waarneming voor Nederland moet zijn. Dit record sneuvelt, want op 14 december wordt de Oeverzwaluw van Huizen nog steeds gezien. Ook zijn daar nog twee Boerenzwaluwen (*Hirundo rustica*) aanwezig.

Leon Kelder uit Kreileroord ziet op 22 november 2000 in de Wieringermeer nog een Boerenzwaluw. Jan-Erik Kikkert had er op 23 november 2000 nog twee op de telpost bij Vlissingen. Er volgen wat niet gedocumenteerde berichten van late waarnemingen, die door Ruud Vlek worden voorzien van de historische feiten. Volgens Ruud is de laatste datum 22 december 1926 in Halfweg (een waarneming van Stribbos; Orgaan Club van Nederlandse Vogelkundigen (4):130 en Ardea 16: 57). De vroegste datum is 27 februari 1966 te Den Haag (Limosa

42: 63). Thijsse maakt gewag van een februari-waarneming bij Ouderkerk aan de Amstel, februari 1898 (Het Vogeljaar 1ste druk 1904: 153, De Levende Natuur: 37: 164).

Peter Meininger herinnert zich waarnemingen uit een winter in het begin van de jaren zeventig. Die moeten in 'De Pieper' het orgaan van de 'Vogelwerkgroep Noord-Hollands Noorderkwartier' staan. Hij doelt op de waarnemingen van Koos Jonker. In de waarnemingenrubriek van 'De Pieper' 12 (6/7): 64, staat dat er 'Tot de Kerstdagen van 1972 heeft een steeds kleiner wordend groepje Boerenzwaluwen het uitgehouden in een papierfabriek in Wormer. Daarna zijn de ramen in verband met de vorst gesloten en konden ze er niet meer slapen'. Op 23 december 1972 zag Koos er nog twee exemplaren.

In een artikel 'Waarnemingen bij een Boerenzwaluwkolonie' waarbij deel I in De Pieper 13 (10): 85-92 staat en deel 2 is te vinden in 13 (11): 101-116, komt Koos ook nog even terug op de genoemde late waarnemingen. Het blijkt dat er eind november 1972 tien vogels waren. Ook toen was het zacht weer. De vogels kwamen regelmatig terug op de plek waar ze ook hun nest hadden. Hun aantal dunde in die periode uit tot de genoemde twee exemplaren'.

Vanuit België komen ook feiten over Boerenzwaluwen in december en ook in januari.

Nico Geiregat schrijft: 'Onze afdeling van de Wielewaal bracht in 1992 een Avifauna uit met als titel: 'Zijn er nog vogels?'. Dit boekje is geschreven door Luc Menschaert. In dit werk staat één waarneming vermeld van 2 januari 1975 in Machelen (Oost-Vlaanderen) werd een exemplaar gezien. Verder zijn twee gevallen bekend van langdurige pleisteraars in Oudenaarde (Oost-Vlaanderen) in december 1945 en 1988. In het eerste geval betrof het twee adulte en drie juveniele vogels waarbij de jongen nog door de volwassen vogels werden gevoerd. In het tweede geval waren het twee exemplaren die tot enkele dagen na Kerstdag rond het justitiegebouw van Oudenaarde verbleven. Na Nieuwjaar waren de vogels gevlogen'.

Op 16 december is er nabij Tilburg nog een Boerenzwaluw. Waarnemer: Walter Appels.

Als wij decemberwaarnemingen van enkele vogelsoorten volgen, dan zijn de meldingen van twee Braamsluipers (*Sylvia curruca*), Hans Janse Nieuwerkerk aan den IJssel 22 december 2000 en Marco Witte in Alkmaar op 29 december en twee Tuinfluiters (*Sylvia borin*), 22 december gezien in Almere door de schoonmoeder van Ton Eggenhuizen en in Huizen op 23 december 2000 door Jaap Dijkhuizen uit Katwijk Z.-H. niet meer zo vreemd. Ruud Vlek: 'Dit is pas de tweede decemberwaarneming van een Tuinfluter in Nederland. Tot dan was het enige exemplaar gezien op 2 december 1967 te Spaubeek, Limburg (Natuur Historisch Maandblad Limburg 57: 16; Avifauna van Nederland 1970: 79)'. En dan meldt Nico Geilvoet op 3 januari een Tuinfluter in Hellevoetsluis. Dit is de eerste januariwaarneming voor Nederland en mogelijk voor Europa, schrijft Ruud Vlek. Op 29 december ziet Nils van Houtum nog een Bladkoning (*Phylloscopus inornatus*) in Westkapelle. Het is geen Humes Bladkoning (*Phylloscopus humei*) schrijft hij erbij. Die kun je laat in het jaar verwachten.

Zingende vogels zijn er ook volop. Arjen Drost hoorde in de nacht van 28 november 2000 een zingende Roodborst (*Erithacus rubecula*). Dat komt natuurlijk meer voor. Zeker als dit bij het licht van een lantaarnpaal gebeurt. Rob van Swieten bevestigt dit gedrag op de Veluwe. Ook daar 's nachts zingende Roodborsten. Als hij met zoeklampen werkt dan valt het hem op dat ook de Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*) wordt aangespoord te gaan zingen. Merels (*Turdus merula*) reageren eveneens, maar dan met een meer toepasselijke alarmroep.

Rudy Offereins hoorde kort na 17.00 uur in Rijswijk een Merel zingend op 29 november 2000. Zanglijsterzang wordt uit Wageningen gemeld vanaf 30 november 2000. Zelf heb ik vanaf 4 december tot en met 21 december in Woerden een Zanglijster (*Turdus philomelos*) horen zingen. Zalig om daar 's ochtends langs te fietsen. Rienk Slings meldt van 29 november een zingende Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*) in de duinen bij Wijk aan Zee. In Haarlem is er op 30 november ook een opgewonden paartje Roodborsttapuiten. Ruud van Beusekom, een gedreven vogelaar uit Huizen, hoorde in Amsterdam in de nacht van 30 november om 3.45 uur op het Leidseplein een zingende Roodborst. 'Schietpartijen en wildplassers onder hem negerend: 'Mijn Amsterdam heeft het! Kauwen (*Corvus monedula*) slapen in Haarlem met takjes op 30 november en ook daar zingende Heggenmussen (*Prunella modularis*) en Vinken (*Fringilla coelebs*), zo schrijft ons Martijn Voorvelt. Vanuit Tilburg worden ook zingende Merels en Heggenmussen gemeld door Jos Böke op 1 december, evenals een laat Paapje (*Saxicola rubetra*) in Loon op Zand. Erik Menkvelde heeft er ook een gezien op 1 december op het wad van De Cocksdorp. De laatste Ruud?

'Extreem late Paapjes', waargenomen op 1 december 2000 op Texel en bij Loon op Zand. Tot dan gold als de allerlaatste najaarspaap een exemplaar op 29 november 1925 in Zuid-Limburg: 'Dien dag zag J. Knols op het besneeuwde veld te Houthem nog een Paapje. Vergissing met de Roodborsttapuit is beslist uitgesloten, aangezien hij het vogeltje van zeer nabij kon waarnemen en de witte streep boven het oog duidelijk gezien heeft', aldus Hens in zijn Avifauna der Nederlandsche provincie Limburg (1926: 174)'.
'

Een wel zeer late Gierzwaluw (*Apus apus*) voelt zich kennelijk zeer tot Utrecht aangetrokken, althans op 1 december, zo meldt ons Arnold Linkens. Ruud Vlek dook onmiddellijk in zijn archieven en vond:

'Op 18 december 1990 werden op de zolder van een te renoveren pand aan de Hoogte Kadijk nummer 53 te Amsterdam (achter Artis) twee adulte Gierzwaluwen aangetroffen, waarvan één dood en de ander nog levend. Vogelaar-bouwwakker Ab Kalkman heeft het zolderraam opengezet, zodat de levende vogel kon ontsnappen (Kalkman heeft dit verder niet afgewacht). Nadien is de vogel niet meer aangetroffen. De week ervoor was er al -6° vorst geweest. (F. Visbeen, De Gierzwaluw als wintergast? De Gierzwaluw 31 (1): 18-19).

Op 20 december 1958 zag H.J. de Jong van 13.30-16.00 uur een laagvliegende Gierzwaluw foerageren boven een boomgaard te Sprang-Capelle, ten

westen van Waalwijk, in de Langstraat, Noord-Brabant (H.J. de Jong, brief aan Pieter Bouwe Jansen van 9 januari 1959 uit archief P. B. Jansen, archief. Vogelwerkgroep Amsterdam).

Copulerende Torenvalken (*Falco tinnunculus*) bij Begraafplaats Karszenhof aan de Amstel in Amstelveen. Er is leven, er is leven in deze winterse lente.

Fons Willemse geeft ons deskundig commentaar: 'Dit verschijnsel komt jaarlijks regelmatig voor. Soorten krijgen in de herfst of winter blijkbaar hormonale opstootjes en vertonen dit via zang, balts of schijnopulatie (bijvoorbeeld bij watervogels). Daar het nu toch wel heel opvallend is en veel meer voorkomt zou dit waarschijnlijk kunnen zijn beïnvloed door de zachte najaarstemperaturen. De externe factoren die in het voorjaar, via reflexen op de oogstaafjes, bij vogels de hormonale opstoten tot voortplanting en ontplooiing van de voortplantingsorganen beïnvloeden, zijn in zekere mate, maar toch beperkt, aanwezig. Dat diverse vogelsoorten ook in de wintermaanden kunnen zingen is niet zo uitzonderlijk. Soortgenoten die in de zuidelijker regionen vertoeven doen dat toch ook. Hogere temperaturen geven betere levensomstandigheden, die via minder energie en tijdverspilling de mogelijkheid tot zang en voortplantingsdriften waarschijnlijk doen toenemen'.

Dan is de melding van een eend met elf pulli op 2 december door Hendrik-Jan van Oers uit Amsterdam ook goed te begrijpen, evenals Spreeuwen (*Sturnus vulgaris*) die op dezelfde dag in Den Helder met nestmateriaal slepen, zoals Chris van Vliet heeft gezien. Otto Overdijk geniet op 2 december van 'een show in bruidsdansen' door een paartje Stormmeeuwen (*Larus canus*) op Schiermonnikoog. Nestelende Blauwe Reigers (*Ardea cinerea*) op 4 december in Artis passen in dit beeld. Willem van de Waal zag dit.

Lieuwe Dijkse meldt op 12 december baltsende Futen (*Podiceps cristatus*). Erik Menkveld heeft op Texel op 13 december nog een Bosruiter (*Tringa glareola*). Ruud Vlek: 'Van de Bosruiter zijn er tot 1970 twee decembergevalen: 16 december 1941 1 exemplaar Terluchtse Weel, 's-Heer Arendskerke, Walcheren (*Ardea* 36: 21) en 7 december 1946 1 exemplaar aan een kreek te Philippine, Zeeuwsch-Vlaanderen (H. Wille, Zomergem; *Limosa* 20: 241 en 27: 156). Volgens Sovon (1987) is het land normaliter al in november geheel door de Bosruiters verlaten. Het Texelse geval is, bij ontbreken van gevallen tussen 1970 en 1999 (?), vermoedelijk pas het derde decembergeval van deze soort voor Nederland'.

Een juveniele Zomertortel (*Streptopelia turtur*) op 17 december is ook heel bijzonder. Vincent van der Spek, Rob ter Ellen en Danny Laponder melden deze uit de Prunjeppolder op Schouwen-Duiveland. Dit is de derde decemberwaarneming. De vorige twee waren: op 22 december 1968 bij Almelo (collectie Rijksmuseum van Natuurlijke Historie Leiden; Commissie Nederlandse Avifauna 1970: 55) en op 18 en 19 december 1987 bij het ziekenhuis te Alkmaar (W. van Splunder). Natuurlijk met dank aan Ruud.

Een Lepelaar (*Platalea leucorodia*) op 30 december in de Verzakking, dat is het drassige gebied

langs de 'Kleine Afsluitdijk' tussen Hippolytushoef en Van Ewijcksluis. Wim Tijsen meldt deze. Twee Ooievaars (*Ciconia ciconia*) bij Beesd op 28 december is leuk (Bla Stelten) en Lieven Caekbeke ziet er drie op 30 december boven Antwerpen. Ook hoort hij een zingende Tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*). Die heb ik in Castricum op 31 december (lang geleden) ook al eens horen zingen op een echte mooie winterse dag met sneeuw.

Natuurlijk wordt het broeikas-effect als verklaring erbij gehaald. De vorstperiode van rond de Kerstdagen logenstrafte dit dan weer. Dan komt er weer ander nieuws, zoals een Blauwe Reiger die met een Bruine Kikker (*Rana temporaria*) stoeit in het Rotterdamse park Schoonoord. Guus van Duin is de waarnemer. Of een Oeverloper (*Actitis hypoleucos*) op 29 december in Vught gezien door Bla Stelten. Zelf had ik ook al eens een winterwaarneming van deze soort.

Zwarte Sterns (*Chlidonias niger*) waren er in Den Oever nog te zien tot aan de Kerstdagen.

Tot januari 2001 verblijft hier ook nog een Witvleugelster (*Chlidonias leucopterus*) in winterkleed. De juiste gegevens komen in 'De Meerkoef', het orgaan van de Natuur & Milieuvereniging Wierhaven. Bij Stroop op Wieringen zat op 21 december nog een Grutto (*Limosa limosa*), zo meldt Ruddy Offereins.

Op 19 december zit er in Ashton-under-Lyne in Engeland een Grote Lijster (*Turdus viscivorus*) op eieren. Het nest is gemaakt bovenop een lantaarnpaal, aldus Judith Smith.

Natuurlijk wordt er ook geschreven over het verminderen van trekdrang bij sommige soorten als genetische verandering. Dat zien wij met Zwartkoppen (*Sylvia atricapilla*) en Tjiftjaffen ook gebeuren. Het valt deze winter echter wel bijzonder op. Vanuit Finland en het Verenigd Koninkrijk komen ook diverse meldingen van overwinteraars. Mogelijk zijn genetische veranderingen hier mede een oorzaak?

Pestvogels (*Bombycilla garrulus*)

Een e-mail-bericht heeft drie 'koppen'. Die koppen worden bij ontvangst van een bericht naast elkaar gezet in het 'Postvak IN'. Als je een e-mail-bericht opstelt, staat er een knop: 'aan'. Hierachter komt de geadresseerde. Dit natuurlijk in de vorm van een e-mail-adres, bijvoorbeeld meijerpc@worldonline.nl. Vervolgens is er een regel cc. Dit is een afkorting voor 'carbon copy'. Gewoon ouderwets een carbonpapiertje. Dan een regel met als titel: 'onderwerp'. Hier geef je met een enkel woord aan waarover het bericht gaat.

Als je de berichten binnenhaalt dan staan de naam van de afzender, het onderwerp en de datum op één regel. Net rondom de kerstdagen kregen wij allerlei berichten binnen met als onderwerp: 'Waxwing' of 'Pestvogels'. Zelfs digitaal kon je de invasie al meebeleven.

Overal in ons land en in het Verenigd Koninkrijk werden ze gezien. Natuurlijk waren er al meldingen uit Zweden en Denemarken. De berichten stroomden binnen tot begin januari. Toen stopte de invasie op alle fronten. De Gelderse Rozen (*Viburnum opulus*) in Woerden leverden mij geen Pestvogels op. Ik moest ervoor naar Almere. Vierentwintig hadden er gezeten, maar die dunden al

ras uit tot zes exemplaren op 3 januari. Is de invasie van korte duur?

Ton Eggenhuizen bood aan alle waarnemingen op een rijtje te zetten. Zo kregen wij op 4 januari zijn mailtje en wij konden zien vanwaar er vogels werden gemeld. Er komt vast een overzicht. Het blijft een interessante en mooie soort.

Bram Rijksen snapt er niets van dat deze vogels verzot zijn op de bessen van de Gelderse Roos. Als je de bessen fijn knijpt dan ruik je een vieze strontlucht. Dit is onafhankelijk van de vorst.

In Almere zag ik de Pestvogels de bessen van de Liguster (*Ligustrum vulgare*) eten. Ook Sierkers (*Prunus spec.*) en Dwergmispel (*Cotoneaster spec.*) werden er genoemd. Bram heeft tijdens vorige invasies gemerkt dat bessen van de Gelderse Roos werden gekozen boven bessen van Liguster en Vuurdoorn (*Pyracantha coccinea*). De grootste groep Pestvogels, 140 exemplaren, zat bij de vorige invasie in Houten op de Gelderse Roos. Tot op heden nog niet een in deze plaats. Dit tot verdriet van Bram.

Misschien moeten wij de suggestie van Ruud Vlek overnemen. Gewoon in kaart brengen waar Gelderse-Roosstruiken staan en deze systematisch afzoeken. Ik deed dat in Middenmeer. Vlakbij de school waar ik werkte en ook bij het kerkhof waar veel van deze struiken stonden. Tussen 1976 en 1990 nooit een Pestvogel gezien. Ook niet tijdens een invasie. Advies: blijven zoeken en hopen en niet ongeduldig worden.

Net rondom de kerstdagen kregen wij allerlei berichten binnen met als onderwerp: 'Waxwing' of 'Pestvogels'. Amstelveen, januari 2001. Foto: Wim Smeets.

Rust Roest

Dus sportvliegers benut uw vliegers. Dat dit nu juist boven stiltegebieden dient te gebeuren, is een eerderlijk verschijnsel. Laurens van der Vaart van de Natuur & Milieuvereniging Wierhaven maakt zich druk over de verstoringen door vliegtuigen. Hij krijgt gegevens over verstoringen op Griend, Vlieland (van een aantal jaren terug), uit het gehucht Marle in de IJsselmeeruiterwaarden, van het Oude land van Strijen (diverse malen) en boven Polder Arkemheen. De milieubewuste Laurens schrijft: 'Wijzelf hadden hier al eens eerder officiële klachten ingediend bij Marinevliegkamp De Kooy in Den Helder. Toen de staatssecretaris van Defensie zich ermee ging bemoeien (ze vinden het helemaal niet leuk, zo'n klacht), konden we in ieder geval goede afspraken maken over de vliegacties van heli's in laagvlieggebied de Wieringermeer'.

Heel geregeld wordt men per fax ingelicht over waar de concentraties zwanen en ganzen zich bevinden. De Wieringermeer is een zogenaamde Low Flying Area volgens de aeronautische kaart van ons land. Oefeningen in het maken van noodlandingen mogen hier worden gedaan. Echter niet op de belachelijke hoogte van vijftien tot twintig meter. Bovendien moeten dergelijke oefeningen wel worden aangevraagd. Inmiddels hebben wij (twee medegetuigen en Laurens zelf) een officiële klacht op papier gezet, die deze week naar de luchtvaartpolitie op Schiphol gaat. Ook worden Vogel-

bescherming Nederland en Faunabeheer op de hoogte gebracht'.

Harm Niesen van Faunabescherming reageert: 'Binnenkort wordt er in de Tweede Kamer hopelijk ook over dit soort zaken gesproken in het kader van de Flora- en faunawet. Als Vogelbescherming er wat aan wil doen, prima. Ik kan in ieder geval toezeggen dat Faunabescherming het ook zal aanpakken. Meldingen op eurobirdnet worden door Harm verzameld. Meer uitgebreide beschrijvingen kunnen ook direct naar faunabescherming@wxs.nl'. Het opzettelijk verstoren van beschermde vogels met vliegtuigjes (of door het land in te lopen en lawaai te maken, of door een hond het land in te jagen) is net zo goed strafbaar als het jagen op ganzen. Het is dus verstandig om dit soort gevallen zoveel mogelijk te documenteren: foto's of video, kentekens, etc. En als het enigszins kan aangifte doen bij de plaatselijke politie'.

Ook in het programma 'Vroege Vogels' van 24 december werd er aandacht aan besteed. Hoe is het mogelijk dat een vliegtuigje tot op 150 meter over een stiltegebied mag vliegen. Onbegrijpelijk. Zwanen en ganzen vliegen dan op. Het is toch het beste alle verstoringen te melden bij het 'Loket Luchtvaartveiligheid van de Handhavingdienst: 0800-854 34 87 op Schiphol'. Uiteraard met het vliegregistratienummer van het vliegtuigje. Of het helpt. Niets doen helpt zeker niet en getuige de

acties door Laurens van der Vaart, men vindt deze aandacht niet echt leuk.

Vogelwachter van Rottumerplaat Date Lutterop wijst op een artikel van Jaap de Vlas in het Waddenbulletin van 23 (1): 31-34 inclusief een 'prachtige' foto van een straaljager die over Rottumeroog scheurt. Ook op het wad blijft de vliegerij een probleem. Hoewel vorig jaar de minimale vlieghoogte boven ondermeer Rottumeroog en Rottumerplaat is verhoogd van 150 naar 450 meter, blijven de meeste vliegtuigen ver onder deze hoogte vliegen, met grote verstoringen van broed- en trekvogels als gevolg.

Otto Overdijk van Schiermonnikoog bevestigt het probleem van het vele vliegen en verstoren boven de Waddenzee. Er is een methode om de hoogte van het vliegtuig te bepalen. Je dient dan wel een fotocamera bij de hand te hebben en een foto te nemen met de vleugels en de horizon erop zichtbaar. Dat klinkt ingewikkeld. Het minst ingewikkelde lijkt het als vliegers respect hebben voor plekken met grote groepen vogels en deze mijden.

Gerard Ouweeneel schreef: *'Niet uit te sluiten valt dat nu de jacht op ganzen is gesloten en van de boeren wordt verwacht dat ze de ganzen van hun territorium moeten verjagen, een beroep op sportvliegers wordt gedaan om dit te doen. Als dit zo is dan staat de ganzen nog wat te wachten. In ieder geval is het nuttig eventuele ontwikkelingen vast te leggen, altijd te proberen de registratienummers op te nemen en deze door te geven aan luchthavenautoriteiten.'*

Naar aanleiding van een vraag over de vlieghoogte van helikopters heeft Laurens van der Vaart het volgende uitgezocht:

Bij het luchtvaartreglement horen beschikkingen. Hierin staat het volgende te lezen:

'Minimumvlieghoogte militaire hefschroefvliegtuigen.

Artikel 8:

a. Boven gebieden met aaneengesloten bebouwing, industrie- en havengebieden ten minste 210 meter (700 voet) boven de hoogste hindernis;

b. Elders dan onder a. aangegeven: ten minste 50 meter (150 voet) boven grond of water. In artikel 7 wordt gesproken over de minimum vlieghoogte van militaire luchtvaartuigen boven zee. **Hieronder is niet begrepen het Wadden zeegebied!** De minimumvlieghoogte is 30 meter (100 voet) en dan moet de vlucht 1852 meter uit de kustlijn worden uitgevoerd.

Tot slot van deze info de minimumvlieghoogte van militaire hefschroefvliegtuigen en voor opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen in zogenaamde laagvlieggebieden (onder andere Wieringermeer).

Artikel 5 zegt hierover dat de minimumvlieghoogte ten minste 30 meter (100 voet)

boven hindernissen moet zijn of zoveel lager als door het doel van de vlucht is vereist'.

Nogal open dus dat laatste deel van artikel 5!, aldus Laurens van der Vaart'

Ton Bode schrijft: *'Als klachten over het vliegen betrekking hebben op activiteiten van de Koninklijke Luchtmacht (Klu), dan kan door de Klu zelf*

een onderzoek worden ingesteld naar het vlieggedrag van de piloot. Hiervoor is een landelijk klachtennummer beschikbaar: 0800 022 603. Een antwoordapparaat kan worden ingesproken. De klager wordt altijd teruggebeld'.

Valk als 007

De heer L. Willems zendt op 15 november 2001 het volgende bericht het eurobirdnet op:

'Waar een valk al niet voor gebruikt wordt ... Helemaal staat de soortnaam niet bij het bericht vermeld! Spionerende valk betrapt in grensgebied Uitgegeven: 14-11-2000 11:32 Jaipur - Indiase grenswachten hebben in de met Pakistan betwiste provincie Kasjmir een valk gevangen die was uitgerust met spionageapparatuur. New Delhi verdenkt Pakistan ervan de valk op pad te hebben gestuurd. Het dier voerde een antenne en radiozender mee en was uitermate goed getraind, verklaarden Indiase strijdkrachten. De grenswachten wisten de valk te lokken door het beest vlees en brood aan te bieden. India beweert direct daarop een verzoek van Pakistan te hebben ontvangen voor een gesprek. De Pakistani' zouden hebben gezegd een vogel kwijt te zijn die de grens over is gestoken. India stelt een diepgaand onderzoek naar het gebeurde in. Het is de derde keer dit jaar dat een met elektronica uitgeruste valk in het zwaarbewaakte grensgebied is gesignaleerd. India en Pakistan vochten sinds 1947 drie oorlogen om het betwiste stuk hooggebergte uit. Ook buiten oorlogstijd komt het herhaaldelijk tot botsingen tussen de enorme troepenmacht die beide landen langs de bestandslijn hebben gelegerd'. Zijn bron: <http://nu.nl/document?n=21079>. NU.nl nieuws is een onderdeel van de Ilse mediagroep.'

Boeken kopen 'On line'

Of ik nu reclame mag maken voor het kopen van boeken via Internet weet ik niet zo. Iedereen wil natuurlijk zo goedkoop mogelijk een nieuw vogelboek hebben. Er worden tips gegeven. Wie is geïnteresseerd, moet mij maar e-mailen.

Reacties van lezers

De heer Eddy Janssens uit Brecht in België reageert naar aanleiding van het stukje over Boomkruipers (*Certhia brachydactyla*) in aflevering 20 van deze rubriek (Vogeljaar 48 (2): 76). In zijn brief van 28 november 2000 schrijft hij hoe in 1996 en 1997 er een paartje broedde onder de hoekpannen van het dak van zijn huis aan de noordwestzijde. In 1998 broedden er zelfs twee paartjes. Eén aan de noordwestkant en één aan de zuidoostzijde van het huis. 'De nestplaats aan de zuidoostzijde is echter vroeg verlaten. Te warm?' Het huis staat in een nieuwbouwwijk in een bosrijke omgeving. 'Bij aanvoer van nestmateriaal of voedsel voor de jongen streken de vogels steeds neer op de stenen muur. Dit was bijna altijd ongeveer één meter onder de nestingang. Vervolgens kropen zij langs de muur omhoog het nest in'. Op 19 mei 1998 zag de heer Janssens zelfs de jongen uitvliegen. De laatste twee jaar is de broedplek bezet door Ringmussen. De Boomkruipers worden alleen nog foeragerend gezien.

Interessante websites

Catalogi van bibliotheken kunnen via links op de site van de Koninklijke Bibliotheek worden gevonden: <http://www.kb.nl/infolev/libweb>.

Wat is er gezien in het Lauwersmeer?

Surf daarvoor naar de site van Rommert Caze-
mier: <http://www.lauwersmeer.com>

Allerlei waarnemingen die daar worden gedaan, publiceert hij met een hoge actualiteit. Als ik voor de zoveelste keer zijn website bezoek, dan is deze op 5 januari 2001 weer bijgewerkt. Ik schrijf dit stukje op 6 januari 2001.

De homepage heeft als titel: Vogels in het Lauwersmeer en ook in het Engels 'Birds in the Lauwersmeer'. Want er is een keuze te maken uit twee talen. Als derde taal niet het Fries.

De homepage laat scherpe foto's zien van Pestvogels in Lauwersoog, alsmede een Drieteenmeeuw (*Rissa tridactyla*). Maar ook vogelaars op zoek naar een Fosters Stern (*Sterna fosteri*) op Terschelling en een prachtige Blauwe Reiger in Kollum.

Door naar de pagina's met allerlei informatie. Een spannende tocht met verrassingen.

Rommert kreeg zijn opleiding onder andere via de Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie. Hij raakte via andere vogelaars geïnteresseerd in het herkennen van vogelsoorten. 'Dutch Birding' en de groep vogelaars met semafoons hielpen hem zich te ontwikkelen. Ook op het gebied van fotograferen. Samen met David Hoekstra, Hendrik van Kampen en Oane Tol exposeert hij foto's op zijn website.

Keurig gerubriceerd en heel actueel worden de waarnemingen genoemd. Op 5 januari 2001 blijken er nog tienduizenden Kleine Rietganzen bij Oudega te zitten. Ik dacht dat die dan al lang richting Vlaanderen zouden zijn getrokken. Een leuke mogelijkheid voor mij mijn kennis weer eens te vernieuwen over deze soort.

Rommert houdt lijsten bij. Wie zag de meeste soorten in Friesland? Martin Olthoff uit Hoogkerk staat nummer 1 met 313 soorten. Lijsten stimuleren velen van ons om eropuit te gaan en iets te ontdekken. Rommert heeft zijn soortenlijst voor Nederland voorzien van foto's. Bewijsmateriaal? Gewoon leuk. Waarnemingen met foto's uit andere landen staan ook op de website. Frankrijk, Zweden en Israël worden genoemd. Die jongens komen nog eens ergens. Binnenkort gaat Rommert naar Marokko en dan zullen de 750 foto's die nu op de site staan weer verder worden uitgebreid. Ook andere dieren hebben de belangstelling van Rommert, dus eenzijdig is hij zeker niet.

Ook de site met verhalen heb ik met veel plezier gelezen. Vooral het verhaal over de Arendbuizerd (*Buteo rufinus*) sprak mij aan. Rommert zat op zaterdag 9 september op Schiermonnikoog toen de melding kwam. Op prachtige manier beschrijft Rommert dan wat er door hem heen ging en hoe hij met David Hoekstra besloot naar de Flevopolder te gaan. Gelukkig vonden ze daar deze tweede waarneming sedert 1905 voor Nederland. Prachtig. Eigen ontdekkingen van een Kleine Geelpootruiter (*Tringa flavipes*), een Amerikaanse Goudplevier (*Pluvialis dominicus*) en een Bastaardarend

(*Aquila clanga*) worden met verve vermeld. Terecht natuurlijk.

Al met al een mooie site gemaakt door Gert en Rommert Cazemir. Broer Gert is de computerman. Het gebruik van 'frames' zal daar wel mee te maken hebben. Frames zijn eigenlijk verscheidene pagina's samengevoegd tot één weergave. Daardoor kun je op de verschillende pagina's verscheidene zaken in verband met elkaar brengen. Niettemin beschouwen deze broers zich als amateurs. Programma's als PERL en Deiphi worden gebruikt naast gewone HTML-pagina's gemaakt met een eenvoudig tekstverwerkingsprogramma als 'Wordpad'.

Rommert kijkt al vanaf zijn zevende jaar naar vogels. Hij werd aangestoken door zijn opa. Het Lauwersmeer was toen al zijn gebied. Hij doet inventarisatiewerk voor Sovon en Staatsbosbeheer, naast het herkennen van schaarsere vogelsoorten.

Torenvalk (*Falco tinnunculus*) wetenswaardigheden:

'Indien u geïnteresseerd bent in de ring- en broedgevallen van de Torenvalk in Oost-Vlaanderen (ten zuiden van de E40) - België, kijk dan op <http://users.skynet.be/wielewaaal> : ga naar beneden op de startpage, onder de roterende NEW en klik op OPEN in de tabel naast broed- en ringresultaten van de Torenvalk voor de periode 1988 - 2000 in Regio Schelde Leie, Oost-Vlaanderen, België (door Daniel Packet)'. Aldus meldt ons Ivan Steenkiste.

Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden

Voor informatie over de Vereniging Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden (secretariaat: Postbus 126, 4130 EC Vianen) kunt u vanaf heden kijken op <www.devijfheerenlanden.nl> over het verenigingsgebouw/annex bezoekerscentrum. Over Natuurcentrum De Schaapskooi, Overboeicop 15, 4145 NN Schoonewoerd vindt u voorlopig dezelfde informatie onder <www.natuurcentrum.nl>. E-mailadres: <labije.h.de@12move.nl>.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren:

■ P.C. Meijer, Bakboordlaan 3, 3448 KG Woerden. Telefoon: (0348) 43 19 05; fax: (0348) 43 02 16. E-mail adres: <meijerpc@worldonline.nl>. Mijn website vindt u op: <<http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html>>

De homepage van 'het Vogeljaar' vindt u op: <<http://home.wxs.nl/~rkole/vj.htm>>.

WIJZIGING REDACTIE-ADRES

Per 20 oktober 2000 is het redactie-adres van het Vogeljaar gewijzigd in

Postbus 275

3740 AG Baarn

Alle stukken voor de redactie gelieven men voortaan naar bovenvermeld postnummer te zenden. Hiermede voorkomt men mogelijke vertraging van behandeling.

J.T.